

เรื่องน่ารู้กับยาคุมฉุกเฉิน

ท่านผู้อ่านหลายท่านอาจรู้จักยาคุมฉุกเฉินว่าเป็นยาคุมกำเนิดประเภทหนึ่ง แต่ท่านทราบหรือไม่คะว่า ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน มีความแตกต่างจากยาคุมกำเนิดทั่วไปอย่างไร วันนี้เรามีคำตอบค่ะ

"ยาคุมฉุกเฉิน" มีข้อบ่งใช้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในกรณีฉุกเฉินเท่านั้น ซึ่งจะมีปริมาณฮอร์โมนต่อเม็ดสูงกว่ายาคุมกำเนิดปกติ ต้องรับประทานหลังจากมีเพศสัมพันธ์ภายในเวลาที่กำหนด **"ฉุกเฉิน"** ในที่นี้รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ในคู่สามีภรรยาที่การป้องกันการตั้งครรภ์ แต่เกิดความผิดพลาดจากวิธีคุมกำเนิดที่ใช้ เช่น การรั่วหรือฉีกขาดของถุงยางอนามัย การลืมรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดตั้งแต่ 2 เม็ดขึ้นไป เป็นต้น หรือใช้ในกรณีผู้หญิงที่ถูกข่มขืน

รับประทานยาคุมฉุกเฉินอย่างไร

ผลิตภัณฑ์ยาคุมฉุกเฉินที่จำหน่ายในประเทศไทย จำหน่ายเป็นกล่อง มียากล่องละ 1 แผง และแต่ละแผงมียาคุมฉุกเฉิน 2 เม็ด แต่ละเม็ดประกอบด้วยตัวยาที่เป็นฮอร์โมนขนาดสูง คือ ลีวโนอร์เจสเตรล (Levonorgestrel) เม็ดละ 750 ไมโครกรัม

- การรับประทานยาคุมฉุกเฉินที่ถูกต้องคือ รับประทานเม็ดแรกให้เร็วที่สุด หลังจากมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกันทันที โดยไม่เกิน 72 ชั่วโมง และจะต้องรับประทานยาเม็ดที่สองหลังจากรับประทานเม็ดแรกไม่เกิน 12 ชั่วโมง
- การรับประทานยาเม็ดแรกภายใน 72 ชั่วโมง หลังการมีเพศสัมพันธ์ตามด้วยยาเม็ดที่สองประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 75% แต่หากเริ่มยาภายใน 24 ชั่วโมง หลังการมีเพศสัมพันธ์ จะให้ประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นเป็น 85% ดังนั้นจึงควรรับประทานยาเม็ดแรกหลังการมีเพศสัมพันธ์ให้เร็วที่สุด
- หากมีอาการอาเจียนภายใน 2 ชั่วโมงหลังรับประทานยาแต่ละเม็ด ต้องรับประทานยาใหม่ และไม่แนะนำให้รับประทานยาเกิน 4 เม็ด หรือ 2 กล่อง ต่อเดือนเพราะเป็นการการกระตุ้นเซลล์มะเร็ง ทำให้เสี่ยงต่อมะเร็งหรือ กระแทบต่อรังไข่ มดลูก และร่างกาย การที่ร่างกายรับสิ่งใดมากเกินไปย่อมไม่ใช่อะไรที่แน่นอนนะคะ

หลากหลายความเข้าใจผิดเกี่ยวกับยาคุมฉุกเฉิน

- **ใช้ยาคุมฉุกเฉินเพื่อคุมกำเนิดระยะยาวได้** : เป็นความเข้าใจนี้ไม่ถูกต้องนะคะ การรับประทานยาคุมฉุกเฉินเป็นประจำจะพบอาการข้างเคียงสูง เช่น ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน เลือดออกกะปริดกะปรอย และพบความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุการตั้งครรภ์นอกมดลูกเพิ่มขึ้น
- **ยาคุมฉุกเฉินเป็นยาทำแท้ง** : ยาคุมฉุกเฉินไม่ใช่ยาทำแท้ง แต่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้เท่านั้นนะคะ เพราะยาจะช่วยป้องกันการฝังตัวของไข่ที่เยื่อบุโพรงมดลูก แต่หากไข่ที่ผสมกับอสุจิได้ฝังตัวที่ผนังมดลูกไปแล้ว ยานี้จะทำอะไรไม่ได้

- ยาคุมฉุกเฉินป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ : เป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง การใช้ถุงยางอนามัยต่างหากที่สามารถคุมกำเนิด และป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้
- ยาคุมฉุกเฉินอาจทำให้ทารกพิการได้หากรับประทานไปโดยไม่ทราบว่าตั้งครรภ์ : ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้มีรายงานว่า ไม่พบทารกพิการจากมารดาที่รับประทานยาโดยไม่ทราบว่าตนเองกำลังตั้งครรภ์

ผลข้างเคียงจากการรับประทานยาคุมฉุกเฉิน

ผลข้างเคียงที่พบได้บ่อยจากการใช้ยาคุมฉุกเฉินมักเป็นอาการที่ไม่รุนแรง ได้แก่ ปวดท้อง มีเลือดออกกะปริดกะปรอย ประจำเดือนมาเร็วหรือช้ากว่าปกติ อาการข้างเคียงเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องใช้ยารักษา การรับประทานในช่วงเวลาสั้นๆ นั้นไม่เป็นอันตรายแต่อย่างใด แต่การใช้ยาติดต่อกันเป็นระยะเวลาหลายๆ อาจทำให้เกิดความผิดปกติที่รังไข่ เยื่อบุโพรงมดลูก รวมทั้งเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดการตั้งครรภ์นอกมดลูกถึง 2% เป็นต้น

สรุป

ยาคุมฉุกเฉินควรใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้น โดยสามารถเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิดแบบอื่น ที่มีประสิทธิภาพและความปลอดภัยต่อผู้ใช้มากกว่า เช่น การรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบที่รับประทานติดต่อกันทุกวัน การใช้ถุงยางอนามัย การใส่ห่วงอนามัย เป็นต้น หากคิดจะรัก คิดจะมีเพศสัมพันธ์ ต้องรู้จักป้องกัน ยึดออกพกถุงยางอนามัยจะปลอดภัย และคุมกำเนิดได้นะคะ

เอกสารอ้างอิง

Ghosh B, Dadhwal V, Deka D, et al. Ectopic pregnancy following levonorgestrel emergency contraception: a case report, Contraception. 2009 Feb;79(2): 155-7.

พิชญา ดิลกพัฒน์มงคล. ยาคุมฉุกเฉิน เรื่องจริงที่ผู้หญิงต้องรู้[Online]. [สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2558];
ได้จาก: <http://www.pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/54/ยาคุมฉุกเฉิน-เรื่องจริงที่ผู้หญิงต้องรู้/>